

Від головного редактора

Шановний читачу!

Ви тримаєте в руках свіже число «Українського Інформаційного Простору» — наукового фахового журналу з журналістики, а також інформаційної, бібліотечної і архівної справи. Дворічник заснований за новітньої української доби і з цього числа лиш перетнув у часовому просторі межу свого першого п'ятирічного «ювілею». За порядком виходу у світ — одинадцятий випуск.

Це вже третє число УІП, яке творить мобільний редакційний гурт організації-засновника — КНУКіМ — за умов розв'язаної російською повномасштабної війни проти України. Зрозуміло відтак, чому жорстока та несправедлива для українців і світової спільноти війна все помітніше присутня в проблематиці наукових досліджень наших авторів. Адже будь-яка теорія в гуманітарній науці — це передусім узагальнена практика актуального, злободенного, соціально значущого. Надто ж у журналістиці, яка від початків заснування покликана була правдиво «живописати історію».

Отож, передусім привертаю увагу до публікацій, що мають «печатку війни».

Професор Мар'ян Житарюк із Львова чи не першим узявся дослідити місію та чин журналістів, фотокореспондентів, телеоператорів, блогерів-очевидців — усіх тих відважних і вірних фаху медійників, які прагнуть донести правду світові про російську агресію. Цю статтю можна вважати вдалою, вартою наслідування спробою не тільки переосмислити роботу ЗМІ в екстремальних умовах ведення бойових дій, а й закарбувати в пам'яті українців імена журналістів — жертв і героїв війни, створити початковий мартиролог загиблим за свободу та демократію в Україні.

Суголосно цій темі є побудована за матеріалами мас-медіа стаття Ігоря Скленера «Знищення музейної спадщини російським агресором у 2022 році: за матеріалами мас-медіа». Найрезонансніші приклади пошкоджень і руйнувань російськими окупантами об'єктів музейної спадщини проаналізовані крізь призму статистики, статей з друкованих і мережових видань, публіцистичних оцінок.

Учена із Запоріжжя Тетяна Рогова об'єктом аналізу обрала пресу прифронтового обласного центру. Запитання та відповіді в цій статті цілком конкретні й гостро актуальні для діяльності місцевих ЗМІ: яких змін зазнали змістові акценти, жанрові форми,

відеоконтент, лексичні норми, журналістські стандарти, рекламні та замовні матеріали? Це ж не тільки цінний матеріал з наукового погляду, а й цікава лектура для студентів-журналістів.

Новий, дещо несподіваний, ракурс дослідження обрала юна здобувачка Марина Отрішко — муралі міст як форма інформаційного спротиву російській агресії. Зібраний і прокоментований зображальний ряд несе в собі потужний виховний і пізнавальний заряд інформаційно-мистецьких стінописів — своєрідної провокаційної форми впливу на свідомість містян засобами вуличного мистецтва.

Окрім двох перших тематичних розділів «Актуальні питання українського інформаційного простору» та «Теорія і практика журналістики» тема війни та журналістики присутня також і в розділі «Публіцистика». У публікації «Лицарі правдивого слова» в КНУКіМі йдеться про перші кроки нового громадського руху студентів-журналістів цього університету. Цей рух, яким підтримано народжену на київському Майдані всенародну ініціативу зі створення мартирологу полеглих героїв новітньої російсько-української війни, став відомий і за кордоном. Він спричинив, зокрема в Італії, збір разових стипендій для студентів-журналістів за кращі матеріали конкурсу «Розкажи історію полеглому Герою». Такі есеї систематично вміщує на своїх сторінках редакція всеукраїнського тижневика «Слово Просвіти».

Сильний за фактажем та мірою його осмислення огляд цього блоку публікацій варто завершити статтею професорки Тетяни Гуменюк «Культура пам'яті: феномен Революції гідності в сучасній науковій рефлексії». Крізь призму колективного досвіду Майдану кінця 2013 — початку 2014 років тут проаналізовано породжені цими й наступними подіями культурні, соціально-психологічні зміни в українському суспільстві, їх невіддільність від процесів глобального масштабу.

Про іншу тематику випуску.

Творчим аспектам журналістики, а саме актуальним проблемам методики й технології створення різножанрових матеріалів, присвячено статтю автора цих рядків. Як і попередня (про проблематику жанротворення), вона провокує фахову полеміку теоретиків і практиків ЗМІ довкола давньої, утім і до сьогодні не завершеної, дискусії: чи можна навчити писати, чи всім до снаги професія журналіста?

Статтю випускниці магістратури КНУКіМу Аліни Наливайко «Тенденції з порушенням професійних стандартів у сучасній

українській журналістиці» журнал продовжує розпочату в минулому випуску наукову дискусію довкола цієї важливої теми. Адже гострота і нерозв'язаність низки проблем у цій царині діяльності ЗМІ особливо відчувається в нинішній драматичний для нашої держави час.

Багатим і цікавим на широчінь та глибину осмислення проблематики вийшов і цього разу розділ «Історія журналістики та книговидання». Виділяю тут статті Майї Нагорняк про радіотелеграф і радіозв'язок як стратегічне завдання УНР та Олени Синявської про мовну політику уряду УНР в редакційній політиці газети «Нова Рада». У них міститься низка важливих посилів для тих, хто покликаний формувати новий зміст і нові пріоритети гуманітарної політики Української держави в цілому та інформаційної зокрема за цілковито відмінних від попередніх суспільно-політичних обставин.

Розширюють і увиразнюють історичну проблематику в контексті з її суголосністю натепер майстерно виписані статті Олександра Галича (про видавництво «Вік»), Ігоря Срібняка та Наталії Сидоренко про видавничі набутки українців на еміграції, Лілії Силевич (львівська газета «Діло»), Михайла Колеки про долю української книжкової пам'ятки XI ст. — Реймська Євангелія.

Якими актуальними темами з минулого, сучасного і майбутнього української журналістики, інформаційної, бібліотечної і архівної справи буде наповнене наступне число нашого журналу? Значною мірою відповідь на це запитання залежатиме і від вас, шановні читачі.

Отож запрошую до співпраці всіх симпатиків і прихильників редакційної політики УІП, хто поділяє його головну формулу: про журналістикознавчу українську науку, як і саму журналістику, у контексті світової — професійно, порядно, патріотично.

Микола Тимошик,
головний редактор
«Українського Інформаційного
Простору»